

Gerbrandy dat hem 'bij herhaling' gebleken was dat de regering de Raad als een college zag, 'hetwelks bemoeiingen met de regeringstaak tot een minimum behoren te blijven beperkt' – hij achtte dat niet juist.¹ Voor die opinie vond hij geen steun. Enkele malen ondernam de Raad formele stappen teneinde uitgebreidere bevoegdheden te krijgen, maar daarmee had hij bij het kabinet geen succes.

In de samenstelling van de Raad heeft zich nogal wat wijziging voorgedaan; Jambroes werd twee-en-een-halve week na zijn benoeming gedropt als SOE-agent; er kwamen later drie andere Engelandvaarders in de Raad: A. F. M. Monchen, een Nederlandse pater uit een Belgisch klooster, jhr. mr. P. Th. Six en dr. B. H. Sajet, socialistisch gemeenteraadslid uit Amsterdam, en leden werden tenslotte ook nog dr. J. H. de Boer, een physicus van Philips, reserve-majoor, die in mei '40 als militair naar Engeland overgestoken was, en mr. H. van Haastert, die tot juni '40 Nederlands gedelegeerde bij het Internationaal Landbouw Instituut in Rome was geweest.

De Raad werd medio september '44 opgeheven; hij was toen acht-en-veertig keer in plenaire vergadering bijeengewees (vergaderingen van de commissies waarin de Raad zich kon splitsen, dus niet meegeteld), anders gezegd: gemiddeld bijna twee keer per maand, en hij had in totaal bijna honderdvijftig adviezen opgesteld: ca. drie per vergadering. Van die adviezen zullen wij de belangrijkste welke op de besluitwetgeving voor de 'terugkeer' betrekking hadden, nog speciaal behandelen.

Beleid jegens bezet Nederland

De bevrijding van Nederland was (met die van Indië) het doel dat de regering voor ogen stond en het veruit grootste deel van haar activiteit heeft dan ook direct of indirect met die bevrijding te maken gehad: zij heeft, met wisselend succes overigens, hulp laten bieden aan Nederlandse vluchtelingen, zij heeft haar buitenlands beleid op de bevrijding afgestemd, zij heeft haar strijdkrachten en haar koopvaardij- en vissersschepen voor de Geallieerde zaak ingezet, zij heeft via geheime verbindingen uit bezet gebied gegevens trachten te verzamelen die voor haarzelf en voor de Geallieerde oorlogvoering van belang waren, zij heeft op allerlei wijzen hulp trachten te bieden aan de Nederlandse illegaliteit, zij heeft een gehele reeks wetsbesluiten voor-

¹ Brief, 14 febr. 1944, van van Lidth aan Gerbrandy (*Enq.*, punten j en o, gestenc. bijl. 415).